

SONATA 19 Wniosek nr 602552 (OSF) dr Paulina Paj k, IFA UW
Bloomsburczycy w Warszawie:
Modernistyczne sieci wydawnicze i Grupa Bloomsbury w międzywojennej Polsce

STRESZCZENIE POPLARNONAUKOWE

Jeśli Brytyjscy podróżnicy – dobrze zaznajomieni ze współczesną literaturą i zainteresowani sztuką – znaleźliby się w Warszawie na początku 1939 roku, byłiby zaskoczeni znaczącą popularnością Grupy Bloomsbury – jednego z najbardziej rozpoznawalnych kręgów artystycznych i intelektualnych w historii Wysp Brytyjskich. W wielu księgarniach znaleźliby oprawione w płótno i bogato ilustrowane książki biograficzne Lyttona Strachey’a, wraz z pojedynczymi powieściami E. M. Forstera i Davida Garnetta – wszystkie z sukcesem wypromowane przez Towarzystwo Wydawnicze Rój. Jeśli zaś skierowaliby swoje kroki do Księgarni i Wydawnictwa J. Przeworskiego przy ulicy Sienkiewicza, otrzymaliby tam ulotkę promującą polski przekład *Pepity* Vity Sackville-West. Dalej wędrowcy doszliby do ulicy Królewskiej – a gdyby zaintrygował ich budynek z neonem w kształcie centaury, odkryliby, że wskazywał on biuro „Wiadomości Literackich” – prestiżowego tygodnika, który opublikował kilka artykułów o Bloomsburczykach i ich satelitach, zaś wkrótce miał podzielić się z czytelnikami szczegółową relacją z inspirującego wykładu o Virginii Woolf, wygłoszonego przez feministyczną pisarkę Wandę Melcer w Polskiej Akademii Literatury. A ponieważ w tym samym budynku Instytut Propagandy Sztuki organizował wystawę sztuki brytyjskiej, podróżnicy mogliby również podziwiać prace Vanessy Bell i Duncana Granta.

Ten wyobrażony spacer po stolicy Polski nasuwa złożone pytanie badawcze: W jaki sposób literackie i artystyczne prace Bloomsburczyków „podróżowały” do Polski? Ten projekt – czerpiąc z dorobku nowych studiów modernistycznych, historii książki i badań prasoznawczych – ma na celu zbadanie wiodącej roli modernistycznych sieci w tych „podróżach”, czy też raczej transferze kulturowym i recepcji brytyjskiego modernizmu, a zwłaszcza Grupy Bloomsbury w międzywojennej Polsce. Te globalne sieci – rozciągające się (w jednym ze swych licznych rozgałęzień) od Wysp Brytyjskich po Rosję – obejmowały domy wydawnicze, gazety i magazyny, a także różnorodnych mediatorów kulturalnych – wydawców, tłumaczkę, agentów literackich, dziennikarki, krytyków, recenzentki, naukowców oraz księgarzy. Mediatorzy zaś rozwijali różne strategie by wprowadzić nowe eksperymentalne dzieła na lokalny i międzynarodowy rynek literacki.

Od początku XXI wieku naukowcy badają transnarodowy i transatlantycki status Grupy Bloomsbury. A jednak nadal powiązania tej Grupy z Europą Środkową – a zwłaszcza z Polską – pozostają *terra incognita* tego dynamicznie rozwijanego kierunku badań. Niniejszy projekt łączy badania w archiwach w Polsce (np. w Bibliotece Narodowej, Archiwum Emigracji) i w Wielkiej Brytanii (np. w archiwach Uniwersytetów w Reading, Sussex i Cambridge), jak również w polskich i brytyjskich repozytoriach cyfrowych, by naświetlić kluczowy, słabo poznany aspekt modernizmu: Polsko-Brytyjskie wymiany kulturowe w ramach środkowoeuropejskich, a zwłaszcza polskich, rozgałęzień sieci modernistycznych. Choć badania będą się przede wszystkim koncentrować na recepcji brytyjskiego modernizmu w Polsce, projekt ten spróbuje wypełnić luki badawcze dotyczące działalności polskich modernistycznych wydawnictw, których archiwa zostały utracone podczas II Wojny Światowej oraz mediatorów kulturalnych, rozpowszechniających polską awangardową estetykę w Wielkiej Brytanii.

Poprzez wprowadzenie nowych regionalnych kontekstów, projekt ten rozwija badania nad globalnymi zasięgami modernistycznych wydawnictw i prasy międzywojennej. Wśród najważniejszych spodziewanych efektów jest kilka wystąpień konferencyjnych, artykuły opublikowane w wysokiej jakości pismach naukowych i książka złożona do wiodącego akademickiego wydawnictwa. Monografia (o roboczym tytule) *Bloomsburczycy w Warszawie: Modernistyczne sieci wydawnicze i Grupa Bloomsbury w międzywojennej Polsce* będzie pierwszą publikacją książkową przedstawiającą modernistyczne sieci wydawnicze w Polsce, koncentrującą się na transferze i recepcji Bloomsburczyków, a także polskich eksperymentalnych dzieł w Wielkiej Brytanii. Wyniki projektu pozwolą zmienić obecny obraz modernistycznej kultury druku i mobilności kulturalnej między Londynem i Warszawą. W rozpowszechnieniu tych wyników pomogą zaś warsztaty i wykłady adresowane do szerokiej publiczności, a także interaktywny portal z wybranymi zdigitalizowanymi materiałami.